Soproni András

Egyetértek

VISSZHANG - LX. évfolyam, 38. szám, 2016. szeptember 23.

Egyetértéssel olvastam Mesterházi Márton észrevételeit Thimoty Snyder könyvével kapcsolatban *(Cím és fül, ÉS,* 2016/37., szept. 16.*)*. A könyv angol címe – *The Holocaust as History and Warning* – a fordításomban így hangzott: *A holokauszt mint történelem és figyelmeztetés*. Kétségkívül kissé nyögvenyelős, és a *múlt és intelem* talán csakugyan szerencsésebb lett volna, de szó sincs benne fenyegető jövőről. Hogy mikor és miért változott meg a cím, sajnos nem tudom. Nem mentegetődzésként mondom, de kis túlzással: még javában dolgoztam a szöveg végének fordításán, amikor az elejét már nyomták.

Ami pedig a fület illeti, kértek tőlem egyet, meg is írtam, de ennek egyetlen mondata sem azonos azzal, ami a borítón olvasható. Az utolsó mondata pedig így szólt: „Timothy Snyder könyve azzal a szándékkal íródott, hogy a gazdasági, ideológiai és erkölcsi mozgatórugók feltárásával a tanulságokat figyelmeztetéssé fordítsa.” Ennek minden szavát vállalom.

Kétségtelen, Snyder könyvének utolsó része nagyon konkrétan, országokat, környezeti és politikai tendenciákat megnevezve ír azokról az eshetőségekről, amelyek szerinte a holokauszthoz hasonló és mérhető katasztrófákhoz vezethetnek. Sokak számára ez a könyv nagy szenzációja. Az én olvasatomban azonban e hipotéziseknél sokkal fontosabb annak feltárása, hogyan tette lehetővé a különböző országokban más-más mértékben végrehajtott *államtalanítás* az eltérő mértékű zsidóirtást, továbbá annak felmutatása, hogy Auschwitz, amely számunkra, magyarok számára – érthető módon – szinte egyenlő a holokauszttal, valójában ennek csak töredéke, hiszen az iparosított emberölés páratlan példáját megelőzően Kelet-Európa tájain primitív, manufakturális módszerekkel, kézi munkával az auschwitzi áldozatok számának sokszorosát lőtték bele abba a bizonyos *fekete földbe.*

A Radnóti-vers hibás idézése viszont az én lelkemen szárad. Kérem a költő és az olvasók bocsánatát.